

Vergaderjaar 2013–2014

29 521

Nederlandse deelname aan vredesmissies

Nr. 222

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN, VAN DEFENSIE EN VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 december 2013

In de brief aan uw Kamer over de Nederlandse bijdrage aan EUTM Somalië van 15 maart 2013 (Kamerstuk 29 521, nr. 205) is toegezegd de Kamer bij brief te informeren over voortzetting van de Nederlandse deelneming bij verplaatsing van de missie van Oeganda naar Mogadishu. In het algemeen overleg over Somalië van 11 april jl. en 3 juli jl. is deze toezegging nogmaals bevestigd. Tijdens het AO Somalië van 3 juli jl. is tevens toegezegd de Kamer te informeren over de oprichting van een «*Civilian Casualty Tracking Analysis and Response Cell*» (CCTRC) ten behoeve van de *African Union Mission in Somalia* (AMISOM).

Met deze brief worden beide toezeggingen gestand gedaan. Tevens wordt ingegaan op de veiligheidssituatie in Somalië en de (internationale) actoren die hierbij een rol spelen. Voor een overzicht van de Nederlandse geïntegreerde inzet in Somalië wordt u verwezen naar de brief over de verlenging van de Nederlandse bijdrage aan de antipiraterijmissies van de EU en de NAVO (Kamerstuk 29 521, nr. 214) van 15 november 2013.

Missiemandaat

Op 22 januari 2012 besloot de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) om de EU trainingsmissie in Somalië (EUTM) te verlengen tot en met 31 maart 2015, het mandaat van de missie aan te passen en, indien de veiligheidssituatie dit toelaat, de missie te verplaatsen naar Mogadishu (Kamerstuk 29 521, nr. 205). De besluiten van de RBZ inzake EUTM Somalië berusten op VN Veiligheidsraadresoluties 1872, 1897, 2036, 2093, 2111 en 2124. De rechtsgrondslag voor EUTM wordt gevormd door uitnodigingen van Oeganda en Somalië. De *Transitional Federal Government* (TFG) heeft de oprichting van EUTM in twee brieven (18 november 2009 en 23 januari

2010) verwelkomd. Deze uitnodiging werd in november 2012 door de *Somali Federal Government*¹ (SFG) opnieuw bevestigd.

Hoofdtak van de missie is het trainen van Somalische veiligheidstroepen ten behoeve van de versterking van de SFG. De missie bevordert met behulp van training-, mentor- en adviescapaciteit de ontwikkeling van de veiligheidssector van Somalië. EUTM heeft inmiddels ruim 3000 militairen getraind in militaire vaardigheden. Door training van het hogere kader van de *Somali National Army* (SNA) en de staf van het Somalische Ministerie van Defensie ondersteunt EUTM de Somalische autoriteiten bij het versterken van de civiele controle over het leger. Deze activiteiten zijn om veiligheidsredenen niet in Somalië, maar in Oeganda uitgevoerd.

Verplaatsing naar Mogadishu

De Kamer is in de eerder genoemde brief van 15 maart 2013 geïnformeerd over het streven van de EU om vanaf eind 2013 alle trainings- en adviesactiviteiten uit te voeren in Mogadishu. Ook is de Kamer in deze brief meegedeeld dat de verplaatsing naar Mogadishu niet tijdsgebonden is, maar plaats vindt zodra aan de gestelde veiligheidsvoorwaarden is voldaan. Volgens de Missiecommandant EUTM is dit inmiddels het geval. Het *Political and Security Committee* (PSC) van de EU heeft dit bevestigd en Nederland onderschrijft deze bevinding. Het PSC heeft tevens ingestemd met de geleidelijke verplaatsing van activiteiten van het vliegveld in Mogadishu naar andere gebieden in de stad, mits aan alle veiligheidsvoorwaarden is voldaan.

De trainingscapaciteit wordt vanaf januari 2014 voortgezet in de vorm van een *Mentoring Advisory and Training Element* (MATE) in Mogadishu. De activiteiten in Oeganda worden dan beëindigd. Dit MATE bestaat uit een *Defence Sector Training Team*, een *Strategic Advisory Team* en een *Support Advisory Team*. Specialistische training door het *Defence Sector Training Team* wordt vanaf begin 2014 aangeboden. De onderwerpen die nu in de training worden opgenomen, zijn administratie, junior leiderschap (compagniescommandanten en onderofficieren niveau) en inlichtingen.

Vanaf januari 2014 wordt het *Bihanga Training Centre* in Oeganda samengevoegd met het MATE in Mogadishu. Ook het hoofdkwartier van de missie wordt van Oeganda naar Mogadishu verplaatst. Het MATE komt onder leiding te staan van het *Mission Head Quarter* (MHQ) in Mogadishu met een *AMISOM Force Protection* eenheid en wordt ondersteund door een *Liaison cell* in Nairobi en Brussel.

Nederlandse bijdrage

De Nederlandse bijdrage aan EUTM bestaat momenteel uit negen militairen. Zoals in de brief van 15 maart jl. gemeld bestaat de maximale Nederlandse bijdrage uit vijftien militairen.

Met de samenvoeging van het MHQ en de staf van het MATE in Mogadishu komen alle huidige functies te vervallen en worden nieuwe gecreëerd. Tijdens de *Force Generation Conference* (FGC) in september jl. hebben lidstaten op functies geboden. Op 20 november jl. heeft Nederland veertien functies toebedeeld gekregen: vier staffuncties in het MHQ te Mogadishu, twee functies bij de *Liaison cell* in Nairobi, zeven

¹ Tot augustus 2012 was dit de *Transitional Federal Government* (TFG)

functies binnen het *Defence Sector Training Team*² en een functie in het *Support Advisory Team*. Op basis van de behoefte van de SNA wordt de specialistische training nader vorm gegeven. De aan Nederland toegevoegde functies zullen vanaf begin januari worden gevuld.

Bij de verplaatsing naar Mogadishu gaat het om individuele trainers en stafleden, niet om een eenheid. Conform het Toetsingskader is de artikel-100 procedure op deze EUTM-missie niet van toepassing.

Veiligheidssituatie en risico's

In Mogadishu zijn nog altijd terroristische cellen aanwezig die met regelmaat aanslagen plegen. De terroristische dreiging in Mogadishu is derhalve hoog. De dreiging is primair afkomstig van *Al-Shabaab* en de aanslagen zijn vooral gericht op overheidsfunctionarissen, de rechterlijke macht, AMISOM en internationale organisaties. *Al-Shabaab* heeft het afgelopen jaar succesvolle aanslagen gepleegd op overheidsdoelen, de Turkse ambassade en een VN-compound in Mogadishu. *Al-Shabaab* is ook in staat gebleken aanslagen te plegen buiten Somalië, zoals onlangs in het winkelcentrum *Westgate* in Nairobi.

Het hoofdkwartier van EUTM is gevestigd op het vliegveld in Mogadishu. Het vliegveld is een door AMISOM-troepen beveiligd, afgesloten terrein. Door de aanwezigheid van het SNA op het vliegveld is het echter niet uit te sluiten dat leden van *Al-Shabaab* zich voordoen als soldaten en het beveiligde terrein betreden. Er zijn verhoogde veiligheidsmaatregelen genomen om deze risico's zo veel mogelijk te beperken.

Nederlandse trainers gaan voor een deel buiten het vliegveld opereren, te weten op het *Jazeera* trainingskamp en in *Villa Somalia*. Het *Jazeera* trainingskamp ligt ongeveer twee kilometer vanaf het vliegveld en *Villa Somalia* ongeveer vijf kilometer. Voor verplaatsingen zijn twee gepantserde wielvoertuigen met *C-IED jammers* en een *Quick Reaction Force/Extraction Force* (inclusief geneeskundige afvoer) beschikbaar. De veiligheid op de route tussen het vliegveld en de beide trainingslocaties wordt nauwlettend in de gaten gehouden. Op alle locaties worden *Force Protection* maatregelen genomen, zoals toegangsbeveiliging en bescherming tegen direct en indirect vuur. Op het *Jazeera* trainingskamp wordt een bunker op het trainingskamp gebouwd. Hiermee worden de risico's voor EUTM personeel zo klein mogelijk gemaakt.

Villa Somalia voldoet inmiddels aan de veiligheidsvoorwaarden. Het *Jazeera* trainingskamp, waar de trainingen door EUTM van de SNA worden uitgevoerd, voldoet naar verwachting eind 2013 aan de voorwaarden. Op alle locaties verzorgen AMISOM-troepen de beveiliging.

Oprichting Civilian Casualty Tracking Analysis and Response Cell (CCTRC)

De Afrikaanse Unie (AU) is in verschillende VN-resoluties (2093, 2111 en 2124) opgeroepen een *Civilian Casualty Tracking Analysis and Response Cell* (CCTRC) ten behoeve van AMISOM op te richten. Ook wordt de AU in resolutie 2124 opgeroepen de CCTRC in te zetten bij gezamenlijke AMISOM/SNA operaties. Inmiddels is met ondersteuning van het *Center for Civilians in Conflict* een raamwerk ontwikkeld voor de CCTRC. Dit raamwerk is vastgesteld door de *Special Representative of the Chairperson of the African Union Commission for Somalia* (SRCC) van

² Een *Specialist Training Team*, bestaande uit 4 militairen, en een *Trainer Mentor Team* bestaande uit 3 militairen.

AMISOM. Ook is overeengekomen dat UNSOA de CCTRC zal ondersteunen met civiel, militair en politie personeel (in totaal 10 personen).

Het Verenigd Koninkrijk financiert de CCTRC met een bijdrage aan het door UNSOA beheerde *Trust Fund* voor steun aan AMISOM. Deze stappen ondersteunen de ambities.

UNSOM

Op 3 juni 2013 is de nieuwe geïntegreerde VN-missie *United Nations Assistance Mission in Somalia* (UNSOM) van start gegaan. De missie integreert het voormalige *United Nations Political Office* (UNPOS) en het *United Nations Support Office for AMISOM* (UNSOA). Op termijn worden ook de humanitaire en OS-activiteiten van de VN in deze missie geïntegreerd. Op 10 oktober jl. is het rapport verschenen van een gezamenlijk VN-AU onderzoek met daarin aanbevelingen voor een toekomstige VN-vredesmissie. Het onderzoek heeft uitgewezen dat de huidige situatie nog niet geschikt is voor een VN-vredesmissie. De situatie op het gebied van veiligheid en politiek is momenteel nog te fragiel en te gefragmenteerd, waardoor het de vraag is of een VN-vredesmacht een neutrale positie zou kunnen waarborgen. Het VN-AU rapport beveelt aan om door middel van ondersteuning aan AMISOM en de SNA de veiligheidssituatie in Somalië verder te verbeteren.

AMISOM

Op 12 november jl. heeft de VN-Veiligheidsraad resolutie 2124 aangenomen. De resolutie bevestigt eerdere VN-resoluties (2036, 2093 en 2111) over AMISOM en de situatie in Somalië. Het mandaat van AMISOM is verlengd tot 31 oktober 2014. In de resolutie wordt gewezen op het belang van uitbreiding van het aantal financiële donoren van AMISOM. Op dit moment is de EU een van de grootste donoren aan AMISOM. In de resolutie is ook besloten het aantal troepen in AMISOM te verhogen van 17,731 naar een maximum van 22,126. Deze verhoging geldt voor een periode van 18 tot 24 maanden en moet AMISOM in staat stellen effectiever op te treden tegen *Al-Shabaab*. Op termijn moet het SNA zelf in staat zijn de veiligheid in Somalië te waarborgen.

Nederland levert via het *UN Support Office for AMISOM* (UNSOA) jaarlijks een bijdrage van \$ 5,7 miljoen aan AMISOM. Daarnaast levert Nederland een bijdrage aan de *Africa Contingency Operations Training and Assistance* (ACOTA) van € 6 miljoen per jaar. Defensie geeft trainingen aan Afrikaanse troepen in ACOTA. Het grootste aandeel van de bijdrage (€ 4 miljoen tot € 5 miljoen) gaat naar trainingen voor Oegandese en Burundese AMISOM-troepen.

Deelnemende landen

EUTM Somalië wordt vanaf januari 2014 geleid door een Italiaanse *Force Commander*. De deelnemende landen zijn, naast Nederland, Finland, Frankrijk, Hongarije, Italië, Portugal, Roemenië, Servië, Spanje, Verenigd Koninkrijk en Zweden.

Omvang van de missie

Vanaf 1 januari 2014 bestaat de missie uit ongeveer 130 militairen.

Duur van de missie

Het mandaat van EUTM Somalië is verlengd tot en met 31 maart 2015. De Nederlandse bijdrage loopt eveneens tot en met 31 maart 2015.

Financiële aspecten

De additionele uitgaven die gemoeid zijn met de Nederlandse bijdrage van maximaal 15 militairen aan de missie EUTM Somalië worden in 2014 op € 1,2 miljoen en in 2015 op € 0,3 miljoen geraamd. De additionele uitgaven komen in 2014 en 2015 ten laste van het Budget Internationale Veiligheid (BIV) en daarmee ten laste van de HGIS.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
F.C.G.M. Timmermans

De Minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
E.M.J. Ploumen